

Asia Tekijänoikeus lehtien ja toimintakertomuksen taittoon
Hakija R
Annettu 26.4.2001

SELOSTUS ASIASTA

Lausuntopyyntö

R (jäljempänä hakija) on 31.5.2000 päivätyllä kirjeellään pyytänyt tekijänoikeusneuvoston lausuntoa asiasta, joka koskee tekijänoikeutta lehtien ja toimintakertomuksen taittoon ja tuon materiaalin käyttämiseen Internetissä.

Hakija kertoo taittaneensa A-nimisen lehden numerot 1-4/1999 sekä A:n vuoden 1998 toimintakertomuksen. Hakija on lisäksi merkinnyt lehdistä ja toimintakertomuksesta ne elementit, jotka ovat hänen laatimiaan.

Hakija on suunnitellut elementtejä toimintakertomuksen ja lehden 2/1999 kanteen. Hän on myös valinnut typografian ja lehtiin tulleet kuvat annetuista dioista ja käsitellyt ne.

A:n vastine

Tekijänoikeusneuvosto on varannut A:lle mahdollisuuden vastineen antamiseen. A toteaa 18.8.2000 saapuneessa vastineessaan seuraavaa.

A toteaa lausuntopyynnön koskevan sitä, ovatko A -lehden numerot 1-4/1999 sekä vuoden 1998 toimintakertomuksen taitto teoksia. Koska vastineen antaja ei ole tekijänoikeuslain soveltamisen asiantuntija, se ei osaa ottaa kantaa taiton ja siihen liittyvien elementtien teostasoon.

Hakija on taittanut lehdet ja toimintakertomuksen A:n kanssa sovitulla tavalla, joka jatkui vakiintuneena useita vuosia. Hakija teki taiton A:sta saamastaan materiaalista, ts. teksteistä ja kuvista. Hakija on taittanut kyseiset julkaisut sopimuksen mukaisesti ja saanut työstään sovituksen korvauksen. A ei pysty arvioimaan, onko tällaisen valmiin materiaalin yhdistäminen painokelpoiseen muotoon teoksen luomista vai ei.

Hakijan taittamattomat julkaisut on sittemmin siirretty pdf-muodossa A:n Internet-sivuille. Vastineen antaja toteaa, että jos taitto katsottaisiin teokseksi, hakijan tekijänoikeus on joka tapauksessa siirtynyt A:lle, joka voi levittää painettuja julkaisuja lukijoilleen sekä näyttää niitä julkisesti kotisivuillaan. Internet-sivuilla oleva pdf-tiedosto on sisällöltään ja ulkoasultaan aivan sama kuin paperille painettu lehti. Aineisto on siirretty kirjapainossa pdf-muotoon ilman, että taittaja olisi osallistunut tähän siirtoon mitenkään.

Hakijan kanssa on myös ennen julkaisujen laittamista Internetiin sovittu, että niin tehdään.

TEKIJÄNOIKEUSNEUVOSTON LAUSUNTO

Tekijänoikeusneuvosto on käsitellyt lausuntopyynnön ja esittää lausuntonaan seuraavan.

Tekijänoikeudesta

Tekijänoikeuslain (404/1961) 1 §:n mukaan sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen, on yksinoikeus teokseen. Tekijänoikeus syntyy aina teoksen tekijälle eli fyysiselle henkilölle.

TekijäL 2 §:n 1 momentin mukaan tekijänoikeus tuottaa tietyin rajoituksen yksinomaisten oikeuden määrätä teoksesta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla se yleisön saataviin, muuttamattomana tai muutettuna.

Teoksen on tekijänoikeussuojaa saadakseen ylitettävä ns. teoskynnys, eli sen on oltava itsenäinen ja omaperäinen tekijänsä henkisen luomistyön tulos. Itsenäisyys- ja omaperäisyysvaatimuksen katsotaan yleensä täyttyvän, jos voidaan olettaa, ettei kukaan muu työhön ryhtyessään olisi tehnyt samanlaista teosta. Tekijänoikeussuojan edellytyksenä ei ole muita erityisiä vaatimuksia.

Kirjallisten teosten kohdalla teoskynnys on melko alhainen. Kirjallisia teoksia ovat esimerkiksi romaanit, muistiot, raportit, kirjeet ja lehtiartikkelit. Tekijänoikeussuojan ulkopuolelle voivat jäädä esimerkiksi lyhyet uutiset, sanomalehtitiedot ja tavanomaiset ilmoitukset. Tekijänoikeussuojaa ei katsota olevan syytä antaa sellaiselle tuotteelle, joka on syntynyt täysin mekaanisen työskentelyn tuloksena tai kopioimalla jo olemassa olevia tuotteita. Ratkaisu teoskynnyn ylittymisestä tehdään tapauskohtaisella harkinnalla. (Haarmann, Pirkko-Liisa: Tekijänoikeus & lähioikeudet, s. 48, 55)

Tekijänoikeus on muodon suoja. Ideoita, aiheita tai periaatteita sinänsä ei suojata, vaan muotoa, jossa ne on ilmaistu.

Tekijänoikeus on TekijäL 43 §:n mukaan voimassa, kunnes tekijän kuolinvuodesta on kulunut 70 vuotta.

Tekijänoikeusneuvoston lausunnossa 1995:8 oli kyse tekijänoikeudesta aikakauslehden tekstiin ja taittoon.

Tekijänoikeusneuvosto totesi, että vaikka lausuntopyynnössä tarkoitettujen lehden kuvien, tekstien, piirrosten, logojen ja muiden taittoon kuuluvien elementtien taitto oli kaunista ja visuaalisesti korkeatasoista, se ei ylittänyt teoskynnystä. Lehden taitto ei ilmentänyt sellaista persoonallista luomistyötä, etteikö joku toinen vastaavaan työhön ryhtyessään olisi voinut päätyä samanlaiseen lopputulokseen. Tästä syystä tekijänoikeusneuvosto katsoi, että lehden taitto ei kokonaisuutena eikä yksittäisinä aukeamina tai artikkelikokonaisuuksina saanut suojaa TekijäL 1 §:ssä tarkoitettuna teoksena.

Lausunnossa todettiin lisäksi, että lehtien ulkoasu on yleensä ennalta määrätty, eikä taittaja voi monestakaan syystä itsenäisesti ja omaperäisesti taittaa lehteä. Lehden tietyt palstat, jutut ja ilmoitukset sijaitsevat tietyillä sivuilla. Päätoimittaja päättää muilta osin ennalta juttujen sijainnin lehdessä. Lisäksi päätoimittaja hyväksyy ja päättää lehden lopullisesta ulkoasusta, kuvien valinnasta ja sijoittelusta, tekstityypeistä, kirjaisinjajista, kansikuvasta jne. Lehden taittaja ei tee itsenäistä ja omaperäistä luomistyötä, vaan toimii päätoimittajan ohjeiden varassa.

Vastaukset lausuntopyynnössä esitettyihin kysymyksiin

Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että lausuntopyynnön liitteenä olevat A -lehden numerot 1-4/1999 ja A:n toimintakertomus vuodelta 1998 ovat kirjallisia teoksia, jotka saavat tekijänoikeussuojaa TekijäL 1 §:n nojalla. Ne koostuvat eri henkilöiden kirjoittamista artikkeleista, valokuvista ja diagrammeista.

Hakija on taittanut lehdet A:sta saamansa valmiin materiaalin perusteella. Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että lausuntopyynnössä tarkoitettu lehtien tai toimintakertomuksen taittaminen ei ole sellaista itsenäistä ja omaperäistä luomistyötä, joka tuottaisi hakijalle TekijäL 1 §:ssä tarkoitettua tekijänoikeutta.

Myöskään taittotyöhön kuuluvat lehden 2/1999 tai toimintakertomuksen kannen elementtien suunnittelu taikka lehtien typografian ja kuvien valinta sekä käsittely eivät tekijänoikeusneuvoston näkemyksen mukaan luo hakijalle tekijänoikeutta.

Tekijänoikeusneuvosto ei esitetyn materiaalin perusteella voi ottaa kantaa siihen, kenelle tekijänoikeus lausuntopyynnössä tarkoitettuihin lehtiin ja toimintakertomukseen kuuluu. Tekijänoikeuden haltijalla on TekijäL 2 §:n nojalla yksinomainen oikeus määrätä lehtien ja toimintakertomuksen julkaisemisesta myös esimerkiksi Internetissä.

Puheenjohtaja

Niklas Bruun

Sihteeri

Hertta Hartikainen

Lausunto on käsitelty tekijänoikeusneuvoston täysistunnossa. Asian ratkaisemiseen ovat osallistuneet Niklas Bruun (puheenjohtaja), Katariina Sorvari, Marit Hohtokari, Ahti Vanttinen, Päivi Liedes, Valtteri Niiranen, Kirsi-Marja Okkonen, Tiina Ryhänen, Kai Nordberg, Arto Alaspää, Keijo Perälä ja Jyrki Nikula.